

JAHLDOR YOSHLAR YO'NALISHI: DAVRNING ADABIY JARAYONIGA TASIRI

Chinaqov Abdulahad Mo'minjon o'g'li

*Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat
chet tillari instituti o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqola "Jahldor yoshlar" fenomenini davrning adabiy jarayoniga ta'siri nuqtai nazaridan o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada yoshlarning ijtimoiy va ruhiy holatlarini adabiy asarlar orqali ifodalash, bu fenomenning jamiyatdagi madaniy o'zgarishlarga qanday ta'sir ko'rsatgani tahlil qilinadi. Jahldor yoshlar madaniyatining adabiyot va san'atda qanday aks etishi, shuningdek, bu jarayonning badiiy ifodalanishida davrning ijtimoiy-siyosiy muhitining qanday o'zgarishlarni aks ettirishi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Jahldor yoshlar, adabiy jarayon, jamiyat, ijtimoiy o'zgarishlar, badiiy tahlil, madaniy fenomen, adabiyot.

ЗЛАЯ МОЛОДЕЖНАЯ НАПРАВЛЕНИЕ: ВЛИЯНИЕ НА ЛИТЕРАТУРНЫЙ ПРОЦЕСС ПЕРИОДА

Чинаков Абдулахада Муминджан угли

*Преподаватель Наманганского государственного
института иностранных языков*

Аннотация: Данная статья посвящена изучению феномена «Сердитый юноша» с точки зрения его влияния на литературный процесс того периода. В статье анализируется выражение социальных и психических состояний молодежи через литературные произведения, как это явление повлияло на культурные изменения в обществе. Рассматривается, как разгневанная молодежная культура отражается в литературе и искусстве, а также как изменения в общественно-политической среде периода отражаются на художественном выражении этого процесса.

Ключевые слова: Разгневанная молодежь, литературный процесс, общество, социальные изменения, художественный анализ, культурный феномен, литература.

THE ORIENTATION OF THE ANGRY YOUTH: INFLUENCE ON THE LITERARY PROCESS OF THE PERIOD

*Chinakov Abdulahad Muminjon ugli
Teacher of the Namangan State Institute
of Foreign Languages*

Annotation: This article is devoted to the study of the phenomenon of "Angry Youth" from the point of view of its influence on the literary process of the period. The article analyzes the expression of the social and psychological state of youth through literary works, how this phenomenon influenced cultural changes in society. It examines how the culture of angry youth is reflected in literature and art, as well as how the artistic expression of this process reflects the changes in the socio-political environment of the period.

Keywords: Angry Youth, literary process, society, social changes, artistic analysis, cultural phenomenon, literature.

Kirish

XX asrning ikkinchi yarmi insoniyat tarixidagi eng katta ijtimoiy, siyosiy va madaniy inqiloblar davriga to'g'ri keladi. Bu davrda dunyo bo'ylab yoshlar yangi g'oyalar, ideologiyalar va turmush tarziga intilishdi. Urbanizatsiya, texnologik inqilob, globalizatsiya va siyosiy o'zgarishlar yoshlarning o'zini anglash va jamiyat bilan bo'lgan munosabatlarini qayta ko'rib chiqishiga sabab bo'ldi. "Jahldor yoshlar" fenomeni shu o'zgarishlar natijasida yuzaga kelgan ijtimoiy-psixologik holat bo'lib, yoshlarning o'ziga xos o'zgarishlar, qiyinchiliklar va ijtimoiy jamiyatga qarshi norozilik ko'rinishlarini ifodaladi. Ushbu fenomen jamiyatdagi avlodlar o'rtasidagi farqni, yoshlarning yangi ijtimoiy va madaniy talablarini, hamda ularning hayotdagi o'z o'rnini topishdagi qiyinchiliklarini ko'rsatadi.

Jahldor yoshlar fenomenining adabiyotdagi aksini o'rganish, uning ijtimoiy, madaniy va psixologik aspektlarini yaxshiroq tushunish imkonini beradi. Adabiyot, yoshlarning ichki dunyosi, izlanishlari va jamiyat bilan bo'lgan munosabatlarini aks ettirishda muhim vosita sifatida xizmat qildi. Ushbu fenomenni tahlil qilishda, yoshlarning o'zlarini jamiyatda qanday pozitsiyada his etishi, ularning noroziligi, o'zlikni izlash jarayoni va yangi ijtimoiy qadriyatlarni yaratishdagi urinishlarini badiiy tasvirlashning ahamiyati kattadir. Jahldor yoshlarning adabiyotdagi tasvirlari ko'pincha ularning o'zaro munosabatlari, ijtimoiy tengsizliklar va o'ziga xos individual qarashlaridan kelib chiqadi. Shu bilan birga, adabiyotda ularning jamiyatga bo'lgan qarashlari, qadriyatlar tizimidagi o'zgarishlar va ijtimoiy muammolarni aks ettiruvchi tasvirlar juda muhim rol o'ynadi.

XX asrning 1950-60 yillarida yoshlar madaniyatidagi o'zgarishlar global miqyosda o'z aksini topdi. Bunday o'zgarishlar nafaqat G'arbda, balki boshqa

mamlakatlarda ham sezildi. Yoshlarning yangi identifikatsiyasi, oldingi avlodlardan farq qiluvchi dunyoqarash va ijtimoiy isyon ularning jamiyatga bo'lgan qarashlarini shakllantirdi. Bunga mos ravishda, adabiyotda jahldor yoshlar tasvirining yangi shakllari paydo bo'ldi. G'arbda bitniklar va hippilar harakati, o'zining isyonchilik g'oyalari bilan yoshlar orasida keng tarqalgan va adabiyotda yangi yondashuvlarga yo'l ochdi. Ushbu harakatlar yoshlarning ijtimoiy yuksalish va o'zini izlash istagini badiiy tasvirlashda muhim vosita bo'ldi.

Jahldor yoshlarning tasvirini adabiyotda va san'atda o'rganish, o'sha davrning ijtimoiy-madaniy kontekstini tushunishga yordam beradi. Yoshlar madaniyati va uning adabiyotdagi aksini tahlil qilish, nafaqat o'z davrining, balki kelajakdagi ijtimoiy va madaniy jarayonlar uchun ham muhim signaldir. Bu fenomen, shuningdek, yoshlarning jamiyat bilan integratsiyasi, ularning qadriyatlar tizimining rivojlanishi va shaxsiy identifikatsiya jarayonining shakllanishi masalalarini ko'taradi. Ushbu maqolada jahldor yoshlar fenomeni va uning adabiyotdagi aksini tahlil qilish, XX asrning ikkinchi yarmida yuzaga kelgan madaniy inqiloblar, yangi ijtimoiy talablarga javob sifatida paydo bo'lgan adabiy shakllar va adabiyotning yoshlar madaniyati bilan integratsiyasi masalalari batafsil ko'rib chiqiladi.

Jahldor yoshlar fenomeni va davrning adabiy jarayoniga ta'siri

XX asrning ikkinchi yarmidagi madaniy inqiloblar

XX asrning ikkinchi yarmi dunyo miqyosida katta madaniy, ijtimoiy va siyosiy o'zgarishlar davriga to'g'ri keldi. Bu davr, shuningdek, yoshlar madaniyatining shakllanishi va yangi ijtimoiy talablarga javob beradigan madaniy inqiloblarning yuzaga kelish davridir. Madaniy inqiloblar, odatda, mavjud ijtimoiy tizimlarga qarshi norozilik, yangilikka intilish va avlodlar o'rtasidagi farqni aks ettirgan. Bu inqiloblarning mohiyati, ayniqsa, yoshlar orasida o'zini anglash, yangi qarashlar va turmush tarzini shakllantirishga bo'lgan intilishda namoyon bo'ldi. Shuningdek, madaniy inqiloblarning o'zgarishlarni qo'zg'atishdagi roli, yoshlarning ijtimoiy va siyosiy anglashida ulkan o'zgarishlarga olib keldi.

Global madaniy inqiloblar va ularning ijtimoiy tasiri

XX asrning ikkinchi yarmida, xususan 1940-1970 yillarda, dunyoning turli mintaqalarida katta madaniy o'zgarishlar ro'y berdi. G'arbda, ayniqsa AQSh va Evropada, yoshlar madaniyati va uning shakllanishi o'zgarishlarning asosiy markazi bo'ldi. Ushbu davrda yuzaga kelgan madaniy inqiloblarning birinchi misoli, albatta, **"bitniklar"** (Beat Generation) harakati edi. 1950-yillarda boshlangan bu harakat, yoshlarning ijtimoiy va siyosiy tizimlarga qarshi noroziligi sifatida namoyon bo'ldi. Bitniklar o'zlariga xos hayot tarzini shakllantirib, jamiyatning konservativ qadriyatlariga qarshi chiqishdi. Bu harakatni yozuvchi **Jek Kerovak** va **Allen Ginsberg** kabi adiblar ilgari surdi. Ularning asarlarida jamiyatning mustahkamlangan

qadriyatlariga qarshi tanqidiy munosabat va yangi o'zini anglash jarayonlari aks etdi (Kerouac, 1957).

Bitniklar harakati keyinchalik **hippilar** harakati shaklida davom etdi, u 1960-yillarda yanada kuchayib, jamiyatning an'anaviy ko'rinishlariga qarshi chiqdi. Hippilar yoshlar madaniyati, giyohvand moddalardan foydalanish, erkin sevgi va anti-vietnam urushi qarshiligi kabi yangicha g'oyalar bilan boyidi. 1960-yillar o'rtalarida Amerika va Evropadagi yoshlar o'rtasida ijtimoiy tartibga qarshi chiqishlar keng tarqaldi. **"Woodstock"** festivali kabi tadbirlar yoshlarning yangi erkinlik va o'zini ifoda etish shakllarini aks ettirdi (Gitlin, 1987).

Siyosiy va ijtimoiy inqiloblar: Afg'oniston, Koreya va Vietnam urushlari

Madaniy inqiloblar siyosiy va ijtimoiy inqiloblar bilan chambarchas bog'liq edi. **Vietnam urushi** va **Koreya urushi** kabi harbiy mojarolar, yoshlarning siyosiy anglashiga katta ta'sir ko'rsatdi. Urushlarga qarshi noroziliklar yoshlarning jamiyatga bo'lgan ishonchini sinovdan o'tkazdi va bu noroziliklar adabiyotda ham o'z aksini topdi. Misol uchun, **Josef Hellerning** "Catch-22" (1961) romani, urushning absurdligini va unga qarshi norozilikni ifodaladi. Yoshlar o'rtasidagi urushga qarshi chiqish harakati o'zining eng yuqori cho'qqisiga 1960-70 yillarda yetdi. Bu davrda yoshlar ko'plab demonstratsiyalar va qarshilik harakatlarida ishtirok etishdi. Bu siyosiy inqiloblar yoshlarning dunyoqarashini yangilashda katta ahamiyatga ega bo'ldi.

Texnologik inqilob va yoshlar madaniyati

Texnologik inqilob ham XX asrning ikkinchi yarmidagi madaniy inqiloblarning ajralmas qismi bo'ldi. Kompyuter texnologiyalari, televideniye va internetning rivojlanishi yoshlarning dunyoqarashini kengaytirdi va yangi shakllarini shakllantirdi. Texnologiyaning tezkor rivojlanishi yoshlarning axborot olish imkoniyatlarini kengaytirdi, ularni global miqyosda birlashtirdi va yoshlar o'rtasida yangi madaniy submadaniyatlarning paydo bo'lishiga olib keldi. Bu davrda **rok** musiqasi va boshqa yangi janrlar yoshlar madaniyatining asosiy elementlariga aylandi (Hebdige, 1979). Musiqa, ayniqsa, **punk**, **grunge** va **hip-hop** kabi janrlar yoshlarning noroziligini va ijtimoiy tartibga qarshi bo'lgan qarashlarini aks ettirgan.

G'arb va Sharq: Madaniy o'zgarishlar va yoshlar inqilobi

G'arbda bo'lib o'tgan madaniy inqiloblar sharqda ham o'z aksini topdi. Sharqda, ayniqsa, sovetlar davrida ijtimoiy inqiloblar va madaniy yangilanishlar ro'y berdi. Biroq, bu jarayonlar boshqa ijtimoiy, siyosiy va madaniy sharoitlarda rivojlandi. **Sovet Ittifoqi** va boshqa sotsialist davlatlaridagi yoshlar o'rtasida ham o'z-o'zini anglash va yangi g'oyalar izlash jarayonlari mavjud edi. Bu davrda **"Samizdat"** (mustaqil nashrlar) orqali yoshlarning o'z fikrlarini ifoda etishi kuchayib bordi. Adabiyotda va

san'atda o'z-o'zini anglashning yangi shakllari shakllandi, bu esa keyinchalik Sharq va G'arbning madaniy va ijtimoiy integratsiyasiga olib keldi.

XX asrning ikkinchi yarmidagi madaniy inqiloblar yoshlar madaniyatining shakllanishida katta rol o'ynadi. Bu davrda yoshlar o'zlarini jamiyatda qanday ko'rsatish va o'z qarashlarini ifodalashda yangi usullarni izlashdi. Madaniy inqiloblar nafaqat ijtimoiy o'zgarishlarni yuzaga keltirdi, balki adabiyotda, san'atda va musiqada ham yangi shakllar paydo bo'ldi. Jahldor yoshlar fenomeni, ayniqsa, adabiyotda o'zining ifodalangan shakllariga ega bo'lib, ularning jamiyatga bo'lgan noroziligini va yangi dunyoqarashini aks ettirdi. Bu inqiloblar yoshlarning o'zlikni izlash jarayoni va ijtimoiy strukturalarga bo'lgan qarashlarini shakllantirdi.

Adabiyotda jahldor yoshlar tasvirining yangi shakllari

XX asrning ikkinchi yarmida adabiyotda jahldor yoshlar tasviri o'zining yangi shakllarini topdi. Madaniy inqiloblar, texnologik o'zgarishlar va ijtimoiy-siyosiy sharoitlarning ta'siri bilan yoshlar madaniyati o'zining yangi, agressiv va ko'proq ichki kurashlarni aks ettiruvchi tasvirlariga ega bo'ldi. Ushbu davrda adabiyotda jahldor yoshlar obrazlari ko'proq o'zini anglash, jamiyat bilan bo'lgan muammolarni hal qilishga urinish, ijtimoiy tengsizlikka qarshi chiqish va o'zlikni izlash bilan bog'liq ravishda shakllandi. Jahldor yoshlar tasvirining yangi shakllari asosan quyidagi adabiy tendentsiyalarda namoyon bo'ldi:

1. O'zlikni izlash va individualizmning kuchayishi

Jahldor yoshlar tasvirining eng asosiy xususiyatlaridan biri o'zlikni izlash va individning o'z-o'zini anglash jarayonining o'sishidir. Yoshlar, an'anaviy va jamiyatdagi o'zgarishlarga qarshi chiqib, yangi shaxsiy identitetni topishga harakat qilgan. Bu tendentsiya ko'plab asarlarda ifodalanadi, masalan, **J.D. Selinjirning** (1951) *"Chayqovchi g'umbaz ostida"* romanida, qahramon **Holden Kolfild** o'zini jamiyatdan ajratilgan va begona his qiladi. Uning ichki dunyosi, o'ziga bo'lgan norozilik va anglash jarayoni, yoshlarning o'zlikni izlashini ifodalaydi. Holden jamiyatga qarshi turib, uning yot va yolg'onligiga qarshi kurashmoqda, bu esa jahldor yoshlar obrazining muhim xususiyatlaridan biridir (Salinger, 1951).

2. Jamiyatga qarshi isyon va sovuqlik

Jahldor yoshlar tasvirlarida, ko'pincha jamiyatning an'anaviy, konservativ me'yorlariga qarshi norozilik va isyon ko'rinadi. Yoshlarning ijtimoiy jihatdan chetlatilishi va ularning jamiyatga bo'lgan sovuqligi o'ziga xos xususiyatga ega. Masalan, **Albert Kamyuning** (1942) *"Begona"* romanida asosiy qahramon **Mersolt** o'zining jamiyat bilan bo'lgan aloqasini yengilmaslik va befarqlik bilan ifodalaydi. U o'zini jismoniy va ruhiy jihatdan jamiyatdan ajralgan his qiladi. Kamyunning obrazi, yoshlar orasidagi befarqlik va isyonni ifodalaydi, ularning hayotga va jamiyatga

nisbatan sovuqligini ko'rsatadi (Camus, 1942). Bu holat, o'z navbatida, yoshlarning jamiyatga bo'lgan yondashuvi, uning ziddiyatlari va muammolari bilan bog'liqdir.

3. Shaxsiy izlanishlar va ichki kurashlar

Yoshlar tasviridagi yana bir muhim jihat – shaxsiy izlanishlar va ichki kurashlar. Jahldor yoshlar ko'pincha o'zining ichki dunyosi bilan kurashadi, o'z kimligini, maqsadlarini va o'zining jamiyatdagi o'rnini topishga harakat qiladi. Bu tasvirlar, asosan, o'zining kimligini topish yo'lida turli muammolar bilan yuzlashayotgan yoshlarning psixologik kurashlarini ifodalaydi. **William Golding**ning "Pashshalar hukmdori" (*Lord of the Flies*) (1954) romani, yoshlarning jamiyatdan ajralib, o'z o'ziga bo'lgan ishonchsizlik va ichki kurashlarini yoritadi. Romanda bolalar guruhining vahshiylikka burilishining ta'rifi orqali, yoshlarning ichki dunyosidagi qarama-qarshiliklar va ular o'rtasidagi kuchli ziddiyatlar aks etgan (Golding, 1954).

4. Madaniy konfliktlar va ijtimoiy o'rni yo'qolgan yoshlar

XX asrning ikkinchi yarmida yoshlarning madaniy konfliktlar va ijtimoiy o'rni yo'qolganligi ko'plab asarlarda aks etdi. Jamiyatda yangi avlodning o'ziga xos talab va g'oyalari o'zgarib borayotganda, eski avlodlar bilan yuzaga keladigan madaniy ziddiyatlar yoshlarning ijtimoiy pozitsiyasini muammolarga duchor qildi. Bu, ayniqsa, **Toni Morrison**ning "Moviy ko'z" (*The Bluest Eye*) (1970) romanida ifodalangan. Asar afro-amerikalik qizning go'zallik va jamiyatdagi o'z o'rnini topishdagi kurashini tasvirlaydi. Unda yoshlarning ijtimoiy, irqiy va madaniy ziddiyatlar bilan yuzlashishi, o'z o'rnini topishdagi qiynoqlari aks ettiriladi (Morrison, 1970).

5. Texnologiyaning ijtimoiy o'zgarishlarga ta'siri

Texnologik inqiloblar yoshlarning madaniy qarashlarini shakllantirishda katta rol o'ynadi. Internet, televideniye va telefonlar kabi yangi texnologiyalar yoshlarning axborot olish va o'z fikrlarini ifodalash usullarini o'zgartirdi. Bu o'zgarishlar, ayniqsa, yoshlarning jamiyatdagi o'zligini anglash jarayonida o'z aksini topdi. **Don DeLillo**ning "Vayt Noyz" (*White Noise*) (1985) romani texnologiyaning jamiyatdagi rolini va yoshlarning u bilan bog'liq kurashlarini yoritadi. Bu asar, texnologiyaning ta'siri ostida qolgan yoshlarning o'z-o'zini anglash jarayonidagi ajralish va befarqlikni ifodalaydi (DeLillo, 1985).

XX asrning ikkinchi yarmida adabiyotda jahldor yoshlar tasviri yangi shakllarga ega bo'ldi, bu shakllar yoshlarning o'zligini izlash, jamiyat bilan bo'lgan muammolarni yoritish va yangi dunyoqarashlarni yaratishga intilishlarini aks ettirdi. Jahldor yoshlar obrazlari ko'pincha ichki kurash, isyon, jamiyatga qarshi norozilik va o'zligini anglash jarayonlarini tasvirlash orqali o'zining adabiy shakllarini topdi. Ushbu tasvirlar, yoshlarning jamiyatdagi o'z o'rnini topishga bo'lgan intilishlarini va ijtimoiy tizimlar bilan yuzlashayotgan ziddiyatlarini aks ettirgan.

Adabiy jarayon va yoshlar madaniyatining integratsiyasi

XX asrning ikkinchi yarmida adabiyot va yoshlar madaniyati o'rtasidagi integratsiya kuchayib, bir-birini o'zgartirish va shakllantirish jarayonlarini boshladi. Bu davrda yoshlar madaniyati nafaqat adabiyotga ta'sir qilgan, balki adabiyot yoshlar ongini anglash, ularning hissiyotlarini va ijtimoiy muammolarini ifodalashda yangi imkoniyatlar yaratgan. Bu integratsiya jarayoni, yoshlarning individual va kollektiv identifikatsiyasi, madaniy kontekstda o'zlarining o'rnini topishga intilishi va ularning ijtimoiy-siyosiy muammolarini yoritish orqali yuzaga keldi.

1. Yoshlar madaniyatining ijtimoiy konteksti

Yoshlar madaniyati jamiyatning yangi qatlamini tashkil etadi, bu qatlam ko'pincha an'anaviy madaniy kodlar va norma tizimlariga qarshi chiqadi. 1960-70-yillarda global miqyosda yoshlar isyonchilik va ijtimoiy adolatsizlikka qarshi turishni o'zlarining madaniy ifodalarida aks ettirdilar. G'arbda, masalan, "hippi" va "bitnik" submadaniyatlari madaniy inqilobni, anti-establishment g'oyalarini, o'zligini izlash va jamiyatdan ajralishni targ'ib qildi. Yoshlar o'zlarining turli madaniy shakllarida o'zini ifodalashni istashdi. Bu jarayon adabiyotda ham o'z ifodasini topdi, masalan, **J.D. Selinjirning** (1951) "*Chayqovchi g'umbaz ostida*" romani yoshlarning jamiyatdan ajralish va uning asosiy qadriyatlariga noroziliklarini aks ettirdi.

Bundan tashqari, **Toni Morrisonning** "Moviy ko'z" asarida yoshlar madaniyati va adabiyotning integratsiyasini ko'rish mumkin. Roman afro-amerikalik yosh qizning go'zallik, irq va ijtimoiy qarashlar haqida bo'lgan kurashini tasvirlaydi. Ushbu asar, yoshlarning o'ziga xos madaniyatini va adabiyot orqali o'z-o'zini izlash jarayonini aks ettiradi (Morrison, 1970). Bu madaniy integratsiya jarayonida adabiyot yoshlar ongining shakllanishiga yordam berishi, ularning ruhiy va ijtimoiy muammolarini jamiyatga tanishtirishi mumkinligini ko'rsatadi.

2. Madaniy submadaniyatlar va adabiyotdagi aks etishi

Yoshlar madaniyatining bir qismi sifatida rivojlanayotgan madaniy submadaniyatlar, masalan, **punk**, **grunge** va **hip-hop** kabi musiqiy janrlar va ularning estetikasi adabiyotda yangi tasvirlarni yaratdi. 1970-80-yillarda, ayniqsa **punk** madaniyati yoshlar orasida ijtimoiy norozilikni va jamiyatga qarshi isyonni aks ettirdi. Bu submadaniyatning adabiyotga ta'siri yoshlarning qattiq, agresiv va tizimga qarshi kurashayotgan obrazlarini yaratdi. Misol uchun, **Uilyam Burrovsning** "Ochiq tushlik" (*Naked Lunch*) asarida madaniy inqilob va yoshlar orasidagi o'zgarishlar aks etgan. Burroughsning asarida yoshlarning ozodlik va isyon tushunchalari markaziy o'rin tutadi.

Bundan tashqari, **Chuck Palahniukning** "Jang maydoni" (*Fight Club*) romani ham yoshlar orasidagi madaniy submadaniyatlarning ta'sirini aks ettiradi. Asarda yoshlar o'zlarining mavjud ijtimoiy tizimga bo'lgan noroziligini, o'z kimliklarini

shakllantirish uchun bo‘lgan kurashlarini va jamiyatga qarshi chiqishlarini ifodalaydi. Bu asar orqali yoshlar madaniyati va adabiyot o‘rtasidagi integratsiya yana bir bor tasdiqlanadi, chunki Palahniukning romani yoshlarning ruhiy holatini, ularning ichki kurashlarini va jamiyatga bo‘lgan qarashlarini yoritadi.

3. Texnologiyaning yoshlar madaniyati va adabiyotga ta’siri

Texnologiyalarning rivojlanishi yoshlar madaniyatining shakllanishi va uning adabiyotga ta’sirini kuchaytirdi. Internet, televideniye va yangi axborot texnologiyalari yoshlarning o‘z fikrlarini ifodalash, madaniy g‘oyalarini tarqatish va global miqyosda o‘zaro aloqalarini rivojlantirishda katta rol o‘ynadi. **Don DeLillo**ning ‘*Vayt noyz*’ romani texnologiyaning yoshlar ongiga ta’sirini tasvirlaydi. DeLillo, romanida texnologiyaning yoshlar ongidagi tasvirlarni qanday shakllantirganini va ular orasida yuzaga kelgan befarqlikni ochib beradi. Romaning markaziy mavzularidan biri - texnologiyaning ijtimoiy va shaxsiy tafovutlarni kuchaytirishi hamda yoshlarning yoshi ulug‘lik va texnologiyalarga bog‘liq hayotlarini aks ettirishdir (DeLillo, 1985).

4. Adabiyot va yoshlar madaniyati integratsiyasi orqali ijtimoiy islohotlar

Adabiyotda jahldor yoshlar tasviri nafaqat madaniy va individual masalalarni ko‘taradi, balki ijtimoiy-siyosiy masalalarga ham qaratilgan. Yoshlarning jamiyatdagi o‘rni va madaniy integratsiyasi masalalari adabiyot orqali keng ommaga tanitildi. Adabiyotda yoshlarning ijtimoiy holati va muammolari aks etgan asarlar, o‘z navbatida, ijtimoiy islohotlarning boshlanishi va madaniy o‘zgarishlarga olib kelgan. Masalan, **Richard Rayt**ning ‘‘Yurt o‘g‘loni’’ (*Native Son*) romani, afro-amerikalik yoshlarning irqiy va ijtimoiy muammolarini adabiyot orqali ko‘rsatgan. Ushbu asar yoshlarning jamiyatdagi adolatsizligini, iqtisodiy va ijtimoiy tengsizlikka qarshi isyonini o‘rganishga yordam berdi.

Adabiyot va yoshlar madaniyati o‘rtasidagi integratsiya yoshlarning ijtimoiy holatini, madaniy qarashlarini va ijtimoiy-siyosiy o‘zgarishlarga bo‘lgan munosabatini aks ettirishda muhim rol o‘ynadi. Adabiyot yoshlar madaniyatining shakllanishiga, ularning o‘zlikni izlash jarayonlariga va jamiyatga qarshi chiqishga bo‘lgan istaklariga yangi ifodalar berdi. Yoshlar madaniyati va adabiyotning o‘zaro aloqasi jamiyatdagi o‘zgarishlarni, shuningdek, yoshlarning ijtimoiy va madaniy rolini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Bu integratsiya jarayonlari nafaqat adabiy asarlarda, balki keng madaniy tendentsiyalarda, texnologiyalarda va ijtimoiy qarashlarda ham o‘z aksini topdi.

Xulosa

XX asrning ikkinchi yarmida yoshlar madaniyati va uning adabiyotdagi aksini tahlil qilish, jamiyatdagi keng miqyosdagi o‘zgarishlar va ularning adabiyotga ta’siri haqida muhim ma’lumotlar beradi. Jahldor yoshlar fenomeni o‘zining ijtimoiy-psixologik asoslarini shakllantirgan holda, adabiyotda yangi badiiy shakllar yaratdi. Bu

jarayon, nafaqat jamiyatdagi yoshlarning o'ziga xos dunyoqarashi va ruhiy holatlarini aks ettirish bilan bog'liq edi, balki ularning yangi ijtimoiy qadriyatlarni izlash, o'zini anglash va jamiyat bilan munosabatlarini qayta ko'rib chiqishlariga olib keldi.

Yoshlar madaniyatining adabiyotdagi tasvirining eng muhim jihatlaridan biri, albatta, ekzistensializm va modernizmning ta'siri ostida shakllanadi. Ekzistensializm yoshlarning o'zini izlash jarayonini va uning jamiyatga bo'lgan qarshiligini badiiy tarzda aks ettirgan bo'lsa, modernizm o'z navbatida, an'anaviy qadriyatlar va jamiyat tuzilmasining inqirozini tasvirlash orqali yangi adabiy shakllar yaratdi. Bu ikki oqim, o'z navbatida, yoshlarning ruhiy holatini va jamiyatga bo'lgan qarashlarini shakllantiradi.

G'arbda bitniklar va hippilar madaniyatining tarqalishi, o'ziga xos isyonchilik, jamiyatga qarshi turish va yangi ijtimoiy qadriyatlarni yaratishdagi harakatlar yoshlar madaniyatining adabiyotda keng tarqalishiga sabab bo'ldi. Bu harakatlarning ta'siri adabiyotda nafaqat yangi shakllar, balki yoshlarning individualizmi va jamiyat bilan bo'lgan ichki konfliktlarini ham ifodalashga imkon berdi. Bitniklarning isyonchilik g'oyalarini aks ettirgan Jack Kerovakning "Yo'llarda" asari va hippilar madaniyatining tinchlik va sevgi g'oyalarini ilgari surgan Allen Ginsbergning "Howl" she'ri, o'z davrining yoshlar madaniyati va ularning ijtimoiy isyonini badiiy shaklda ifodalagan namunalar bo'ldi.

Jahldor yoshlarning adabiyotdagi tasviri, albatta, faqat ular tomonidan qayd etilgan ichki konfliktlar bilan cheklanmagan. Bu tasvirlar, ularning jamiyatga bo'lgan qarashlarining, qiyinchiliklar bilan yuzlashishining va o'zini anglash jarayonlarining muhim vositasi bo'lib xizmat qilgan. Bu jarayonda, adabiyotda o'z-o'zini anglash, yashashning ma'nosi va jamiyatning me'yorlari bilan bog'liq savollar markazga chiqdi. Yoshlarning o'zini anglashdagi izlanishlari va jamiyatga bo'lgan befarqligi, ularning o'z shaxsiyatlarini shakllantirishga bo'lgan intilishlarini keltirib chiqardi.

Bundan tashqari, yoshlar madaniyatining adabiyotdagi aksini faqat badiiy shakllar orqali izohlash mumkin emas. Kino, musiqa va san'atning boshqa sohalaridagi yangiliklar ham jahldor yoshlar fenomenining kengayishiga va taraqqiyotiga yordam berdi. Musiqa va kino san'atining adabiyot bilan integratsiyasi yoshlarning ijtimoiy va madaniy o'zgarishlarga bo'lgan munosabatini yanada ravshanlashtirdi. *Pank* va *grunge* musiqiy janrlari, shuningdek, kino va teatr asarlari yoshlarning ichki isyonini va yangi dunyoqarashlarni yaratishdagi o'zgarishlarni ko'rsatdi. Misol uchun, Kurt Kobeyning *Nirvana* guruhining "Smells Like Teen Spirit" qo'shig'i va *Sababsiz isyon* filmi, yoshlarning eski qadriyatlarni inkor etishi va yangi ijtimoiy turlarni yaratishga intilishlarini aks ettirdi.

Yoshlar madaniyatining adabiyotdagi tasviriga chuqurroq qaraganda, uning faqat ijtimoiy-madaniy nuqtai nazardan emas, balki psixologik va eksistensial

jihatlaridan ham tahlil qilinishi zarur. Adabiyotda jahldor yoshlarning o'zini anglash, ichki izlanishlar va jamiyatga bo'lgan isyoni, o'zining badiiy shakllarini yaratishda ekzistensializm va modernizmning katta rol o'ynaganini ko'rishimiz mumkin. Adabiyot va san'atdagi bu o'zgarishlar, yoshlarning jamiyat bilan o'zaro aloqalarini yangi shakllarda ifodalashga imkon berdi va o'sha davrning madaniy inqiloblari bilan birga, yangi adabiy shakllarning rivojlanishiga turtki bo'ldi.

Shunday qilib, jahldor yoshlar fenomenining adabiyotga ta'siri faqat o'z vaqtida yoshlar madaniyatining rivojlanishiga emas, balki butun adabiy jarayonning yangi yo'nalishlarini shakllantirishga ham ta'sir ko'rsatdi. Yoshlar adabiyoti yangi janrlar va shakllarda yuzaga keldi, bu esa adabiyot va san'atni yangi g'oyalar va ideologiyalar bilan boyitdi. Jahldor yoshlar madaniyatining tasvirini va uning adabiyotdagi aksini o'rganish, bizga o'sha davrning ijtimoiy va madaniy jarayonlari haqida chuqurroq tasavvur beradi va yoshlarning o'zini anglash va jamiyat bilan bo'lgan aloqalarining shakllanishini yaxshiroq tushunishga imkon yaratadi.

Foydalanilgan manbalar

1. Kerouac, J. (1957). *On the Road*. New York: Viking Press.
2. Gitlin, T. (1987). *The Sixties: Years of Hope, Days of Rage*. New York: Bantam Books.
3. Heller, J. (1961). *Catch-22*. New York: Simon & Schuster.
4. Hebdige, D. (1979). *Subculture: The Meaning of Style*. London: Routledge.
5. Salinger, J. D. (1951). *The Catcher in the Rye*. New York: Little, Brown and Company.
6. Camus, A. (1942). *The Stranger*. Paris: Gallimard.
7. Golding, W. (1954). *Lord of the Flies*. London: Faber and Faber.
8. Morrison, T. (1970). *The Bluest Eye*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
9. DeLillo, D. (1985). *White Noise*. New York: Viking Press.
10. Dean, J. (1955). *Rebel Without a Cause*. Warner Bros. Pictures.
11. Nirvana. (1991). *Smells Like Teen Spirit*. Geffen Records.